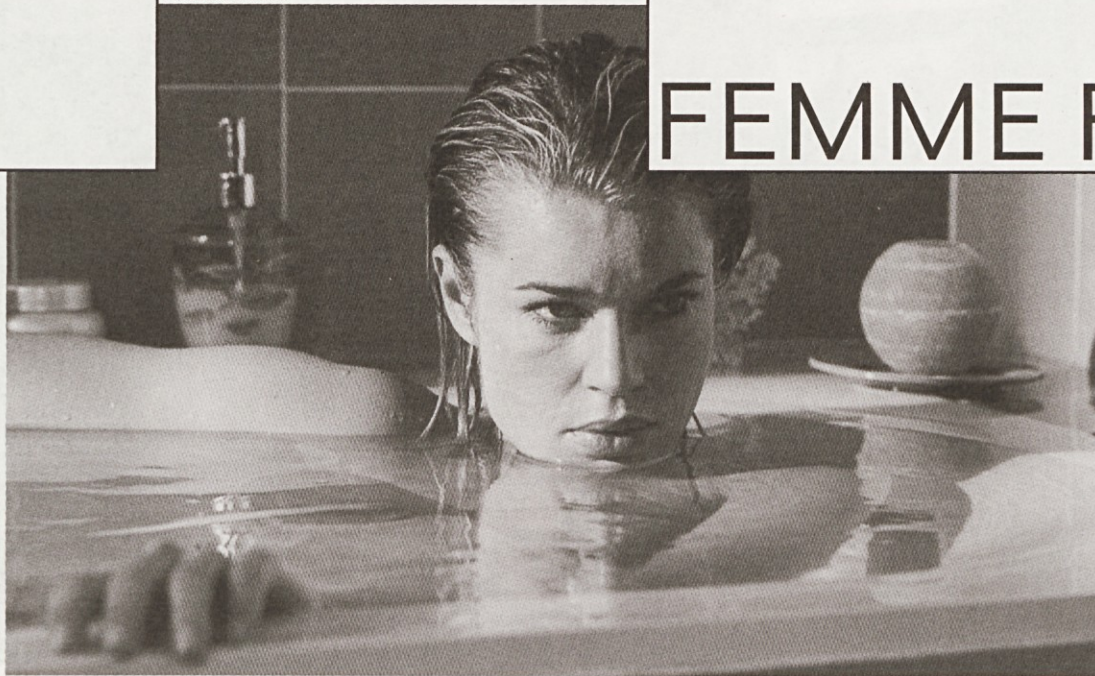

Femme Fatale

FEMME FATALE

simon popek

Usodna ženska je najboljši film Briana De Palme zadnjega časa, morda najboljši zadnjih dvajsetih let, predvsem pa dosežek, ki spretno in nevsiljivo združuje njegove konstante. Pri De Palmi stvari nikoli niso takšne, kot se zdijo na prvi pogled; navdušuje nas s fluidnostjo in lahkotno orkestracijo glasbe in podobe, logika in verjetnost dogajanja praviloma nista na prvem mestu. Ko namreč prestopi prag De Palmovega sveta, gledalec narativne ekscese zlahka tolerira in jih jemlje kot delček širšega, skrbno sestavljenega mozaika intrig in prevar. *Ženska* (ali možki) ima običajno dvojno osebnost oziroma svojega *doppelgängerja*, in nenazadnje, nekdo vedno opazuje glavnega junaka/junakinjo.

Ko zapeljiva Laure (Rebecca Romijn-Stamos) na filmskem festivalu v Cannesu prelisiči svoje partnerje in sama odnese plen, dragulje v vrednosti desetih milijonov dolarjev, se prične njen beg pred zasledovalci, med Francijo in ZDA, med resničnostjo in sanjami. Laura medtem prevzame identiteto samomorilke, preimenuje se v Lili, pobegne v ZDA, poroči se z ameriškim milijarderjem Wattsom (Peter Coyote), toda njegova politična ambicija ju vrne v Pariz, kjer jo po sedmih letih še vedno čaka preteklost. Paparazzo Nicolas (Antonio Banderas) poskrbi za njeno nezaželeno javno promocijo, zato mora Lili poskrbeti za lastno izginotje.

Kratka obnova "idejnega osnutka" zgodbe je za osnovno razumevanje nujna, ker *Femme Fatale* slovenskih platen še ni zagledala, vendar je lahko hitro zavajajoča, saj je prestreljena z nešteto vzporednimi dogodki, mimobežnimi detajli in indici, ki se kot nepomembni lahko pojavijo v enem delu filma, pravi pomen pa dobijo kasneje. Film poganja režiserjeva ideja "preroških sanj", ki se Lauri pripetijo v prvem delu, da bi v drugem z učinkom *déjà vu* dobili vrsto nenavadnih, dvoumnih in elegantno zakritih učinkov: v sanjah se nenehoma pojavljajo posterji speče Laure, ura vseskozi kaže isti čas, vsi stranski igralci in statisti, ki se pojavijo v prvem delu, so znova tam, ponovijo se lokacije, kjer se je Laura gibala, in če se ne ponovijo, so tam fotografije taistih mest, itn.

Femme Fatale je impozanten kalejdoskop. De Palma je svoj film proglasil kar za *Čarovnika iz Oza*, tako čaroben, magičen in zapeljiv je; no, v resnici veliko bolj spominja na *Žensko v izložitvi* (The Woman in the Window, 1944), kjer Fritz Lang svojega naivnega junaka, Edwarda G. Robinsona, popelje v koridor zla, da bi gledalec nazadnje ugotovil, da so bile vse skupaj le sanje!

Ena stalnic De Palmovih filmov je zavajajoč prolog, npr. fragment iz televizijske oddaje, nočna mora, film, ki ga ekipa ravnokar snema, *flash-forward* ipd. Le redko pa smo našli tako "preroški" uvod kot v *Femme Fatale*: golo dekle, udobno zleknjeno na postelji v razkošni hotelski sobi, na televizijskem ekranu gleda Wilderjevo *Dvojno zavarovanje* (Double Indemnity, 1943), ključni moment, ko Barbara Stanwyck ustrelji Freda MacMurraya. Intimni prizor z razgrnitvijo zavese v hipu dobi spekta-

kelske razsežnosti – hotelsko okno je nasproti filmske palače v Cannesu, kjer se ravnokar odvija gala premiera – ter na najlepši način anticipira vlogo našega usodnega dekleta. Od tod naprej se film ne ustavi, razmerja med realnim in resničnim so zabrisana, časovni in prostorski preskoki so nepredvidljivi, režiser ima gledalca na vajetih. Prologu sledi klasična depalmovska tehnična ekstravaganca, petnajstminutni rop v canneski filmski palači, čudovito dirigirana sekvenca, katere ritem narekuje Sakamotojeva predelava Ravelovega *Bolera*, kar je za film, ki deluje po načelu "že videnege" oziroma neprestane repetitije, sijanja in duhovita izbira.

De Palma se Hitchcockovemu slogu ne približa le zavoljo klasičnih referenc (dvojna identiteta usodne ženske, blondinka s temno lasuljo); težnja, da po maestrovi standardni metodi storilca takoj razkrije in karakterizira, je očitna. Laura je resda "zaznamovana" metaforično, toda o njenem negativnem predznaku (povezava z junakinjo Premingerjevega filma, ki "vstane od mrtvih", ni naključna) od vsega začetka ni dileme. Gre za kvintesenčno, malodane stereotipno *noir* fatalko, ki uporablja ves razpoložljivi arzenal, zapeljuje, obseda, menja identiteto, spletkari, toda v eni lastnosti je Laure/Lili vendarle edinstvena: ko se prebudi iz sanj, doživi katarzo. S pozitivnim dejanjem, ko samomorilko reši smrti, se simbolno odreši grehov in postane "pozitivka", obvelja za junakinjo z moralno dilemo, kar je v popolnem nasprotju z zakonitostmi žanra in še bolj z dosedanjim De Palmovim *noir* opusom. Poglejte njegove trilerje, v njih ni enega samega usmiljenega lika, medtem ko je vrhunec ciničnega noira predstavljal *Strel ni bil izbrisan* (Blow Out, 1981), v katerem je heroina morala umreti, da bi junak, tonski snemalec (Travolta), za svoj film končno dobil – in posnel! – popoln ženski krik. •

Prvih dvanajst (abecedno):

- 10, Abbas Kiarostami
- *Blood Work*, Clint Eastwood
- *Bowling za Columbine* (Bowling For Columbine), Michael Moore
- *Divine Intervention*, Elia Suleiman
- *Donnie Darko*, Richard Kelly
- *Far From Heaven*, Todd Haynes
- *Femme Fatale*, Brian De Palma
- *Govori z njo* (Hable Con Ella), Pedro Almodóvar
- *Lutke* (Dolls), Takeshi Kitano
- *Mož brez preteklosti* (Mies vailla menneisyyttä), Aki Kaurismäki
- *Nepovratno* (Irréversible), Gaspar Noé
- *You Can Count On Me*, Kenneth Lonergan